

homokos volt. A kutatászelvények teljesen behálózták a korábban védett területet. Mindegyik kutatászelvényünket geodéta mérte fel, és ezeket rászerkesztette a bányatérképre.

Munkánk során sem régészeti jelenséget, sem régészeti leletet nem találtunk. A régészeti lelőhely tehát nem nyúlik át a bányatelek területére.

SZALONTAI CSABA

122. Csengele, 12/16 sz. lelőhely

(Csongrád megye) Sza, Á

Az M5 autópálya Csongrád megyei szakaszának kivitelezési munkálatai során Csengele községtől délre, a csengele-bogárháti középkori templomos helytől kb. 300 méterre délkeletre, az autópálya 131. km-szelvényében a nyomvonal humuszolását és erdőirtást követően került elő a lelőhely (M5 53). A nyomvonal itt egy ÉK–DNy irányú, hosszan elnyúló, azonban a környezetből kevésbé kiemelkedő, széles homokhatat keresztez. Ennek a hátnak a közepénél apróra zúzódott, erősen lepusztult felületű kerámiatöredékek szarmata és Árpád-kori településre utaltak. 2004. augusztus 16. és október 1. között a 131+330–650 közötti szakaszon 14 500 m²-t tártunk fel. A lelőhely a dombhát tetején, valamint az annak északi oldalán húzódó, mély fekvésű részen volt a legintenzívebb. A területen szarmata kori sírok, szarmata és Árpád-kori településobjektumok kerültek elő.

A szarmata kori objektumok a löszös-agyagos altalajban jelentkeztek. A feltárt terület északi felében elszórtan négy sírt tártunk fel, melyek közül három temetkezést két ívelt árokdarabból álló árok kerített. A sírok érintetlenek voltak. Közülük egyet a ráásott Árpád-kori árkokkal teljesen elpusztítottak. A sírokból előkerült leletanyag (tekercselt végű fülbevaló, gyöngyök, emailos és korongfibula, lábbeli veretek és egyenes fenekű üveg pohár) alapján a temetkezések a Kr. u. 2. századra keltezhetőek. A szarmata kori településobjektumok a feltárás déli részén sűrűsödtek és a sírokkal ellentétben a római kor késői, hun kori horizontjába tartoznak. Az előkerült objektumok jellege (csont megmunkálásra utaló műhely, kútszerű objektumok jelentős vassalakkal és vasbucával) és leletanyaga alapján arra következtettünk, hogy az egykori település „ipari részét” vagy a különféle alapanyagok „feldolgozásának” helyszínét sikerült itt feltárni.

A feltárt terület középső részén, az altalajt takaró futóhomokos rétegben, egy késő Árpád-kori település gödrei és házai, illetve az ettől északra eső, igen mély fekvésű részen, a szikes agyagos altalajban szintén a településhez tartozó kopolya kutak, bonyolult és összetett, többszörösen megújított árkok és karámrendszerek kerültek elő.

Az egyetlen feltárt Árpád-kori ház félig földbe mélyített típus, érdekessége a belsejében talált téglalap alakú, nagyméretű, kőből rakott kemence volt, mely mind formájában, mind elhelyezkedésében (majdnem a ház

közepére esett) elüt a korszakban megszokottól. Az általunk feltárt Árpád-kori telep nagy valószínűséggel a Horváth Ferenc és Vályi Katalin által a bogárháti templom mellett feltárt késő Árpád-kori településsel függ össze.

Munkatársak: Paluch Tibor, Szalontai Csaba.

BALOGH CSILLA – TÜRK ATTILA

123. Cserépváralja, Várhegy

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Tő, Kú

2004. július 26. és augusztus 17. között végeztünk régészeti kutatást a Cserépvárban. Hét kutatóárral megvizsgáltuk a vár DK-i oldalán található bástya, valamint a belsővár falsíkjait.

Az 1. árkot a DK-i bástya külső oldalán a meglévő fallal párhuzamosan nyitottuk. Tisztáztuk a megbolygatott rétegeket, megfigyeltük a bástya lábát és alapját.

A 2. árokkal a DK-i bástya déli oldalán vizsgáltuk annak alaprajzát, itt több építési periódust különíthetünk el.

A 3. árkot omlásveszély miatt nem nyitottuk meg.

A 4. árokkal a belsővár K-i falát kutattuk. Feltártunk egy É–D irányú omladékos falmaradványt, vele párhuzamosan cölöplyukak nyomait figyeltük meg és egy vastagon átégett felszínt. Az árok K-i végében É–D irányú vastag terméskőből rakott, habarccsal kevert, jó megtartású falszakaszt tártunk fel.

Az 5. árokban a belsővár DNy-i oldalán kutattuk a feltételezett falsíkot. Itt is omladékos falszakaszt találtunk. A falcsont DNy-i lábánál egy ovális, a tufás kőzetbe vájt helyiséget (feltehetőleg pince) tártunk fel.

A 6. árkot a belsővár Ny-i szakaszán álló felmenő fal külső oldalával párhuzamosan nyitottuk. Itt is megfigyelhettük, hogy az eredeti járószintet nem tapasztott agyagból készítették, hanem a tufába belefáragták.

A 7. árokkal a belsővár déli oldalán kerestük a falsíkot. Itt is omladékos falat figyelhettünk meg (a 4., 7. és az 5. árokban végigfutó omladékos falszakaszok egymás folytatásai).

A 8. árokkal, a 4. árok K-i végében megtalált fal folytatását és szélességét vizsgáltuk. A 2 m vastag fal külső oldalán egy falszorost figyeltünk meg, alatta egy újabb falszakaszt.

A kutatóárkokból előkerült leletanyag a 17. századra utal, benne kisebb számban török anyag is van. Korábbi anyag csak 17. századi anyaggal keverten került elő, korábbi réteget nem tapasztaltunk.

SZÖRÉNYI GÁBOR ANDRÁS

124. Csernely, Nyestehegy

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Kk, Kú

2004. október 16-án végeztünk helyszíni szemlét a község határában, településrendezési tervhez kapcsolódóan. Ennek során egy régészeti lelőhelyet sikerült meghatá-